

XIII DEMONSTRATIONEN I HERRENHAUS

Kampen om Piscator. Folkescenens venstre fløj kaldt til et møde med emnet „Folkescenen, det teater og de sidste begivenheder“ onsdag den 3. kl. 20 i det tidligere førstekammers festsal. Arthur Hollitscher er leder af denne demonstration. Erwin Kalser taler om sin iscenesættelse af „Gewitter über“ og om de tvistigheder, der er opstået på Folkescenen lejlighed. (Pressemeddelelse).

Berliner Volkszeitung meddelte:

Mellem femten hundrede og to tusinde mennesker op. Festsalen i Herrenhaus var overfyldt; som vi i morges måtte der afholdes en paralleldemonstration, begejstring og en politisk propagandavilje fyldte rum. Det drejede sig om mere end „tilfældet“. Ungdommen kom til orde. En enstemmig protest mod Folkescenens bestyrelse, en bekendelse til tendens, man afgøre, om Folkescenen som hidtil skal være tagende, der på en gang snor sig til venstre og højre om den sin tradition tro igen udelukkende skal scene for arbejderne. Folkescenens opposition udelæmsminoriteten, den var nødt til at gøre sig klar, kun bør kæmpes rent sagligt: nogle af talerne gik for megen anstrengelse for deres patos' (personsonans).

Arthur Hollitscher indledte demonstrationen: „Folkescenen er på vej til at blive et forretningsforetagende, del af medlemmerne blev forkvaklede – Folkescenestyreelse erklærede, at denne protestdemonstration går den. Folkescenen er et kulturvåben, vi vil ikke rive dette sidste våben af hænde!“

Erwin Kalser kom på skuespillernes vegne med klæring, som er gengivet i sin helhed i morgenbrevet, det samlede kunstneriske personale helt og holdent.

bag Piscator, besvaredes med et tordnende bifald. Victor Blum talte på Folkescenens statisters vegne, en solidaritetserklæring for Piscator. Ernst Toller, der hilstes med stærkt bifald, talte om drama – idé – tendens: „Drama, det vil sige kamp, enten radikalt eller overhovedet ikke. Proletaren, som i dag står på scenen, bærer en fane – det generer småborgeren. I dag er proletaren ikke kun et følelsesmenneske, han er bærer af en idé. Folkescenen har intet ansigt, ingen karakter, har ikke mod til at gøre sig upopulær.“ Toller talte så om sin egen sag, hvad der var unødvendigt. (Som bekendt fører Toller en proces mod Folkescenen, da den har antaget et af hans dramaer, men ikke lader det opføre).

Efter Toller trådte teaterlederen Jessner op på talerstolen. Stærkt bifald.

„De må kunne forstå, at jeg ikke udtaler mig om problemet Folkescenen. Folkescenetanken er så stærk, at den vinder ved opposition. I dag vil jeg ikke udtale mig om fremstilling, kunst o.s.v., og jeg vil heller ikke komme ind på, at osse jeg bestræber mig for at skabe en front imod den oversukrede fremstilling og imod klassikernes oversukrede fremstillingsform.

Jeg ville gerne fremkomme med en berigtigelse, og det i solidaritet med min kollega Piscator.

Man kunne læse i forskellige aviser, at hele denne maki- nation er sat i gang for at skabe en „Reibaro“¹ mellem Folkescenen og de statslige teatre. Det hed sig, at Erwin Piscator ville være en hindring ved en eventuel sammenslutning af Folkescenen og de statslige teatre. Dertil må jeg sige, at jeg for det første ikke kender noget til en sådan sammenslutning. Men jeg må bestemt osse sige, at hvis en sådan sammenslutning kom på tale, ville Piscators eksistens overhovedet ikke være nogen hindring ud fra stats- teatrenes leders synspunkt.“

Og efter at Jessner havde afgivet en solidaritetserklæring for sin iscenesætterkollega Piscator – minutlangt bifald. Jessner korrigerer: Han kender intet til en påstået sammenslutning af Stats-Teatret og Folkescenen: „Jeg kan heller ikke tænke mig, at mine skuespillere er så tåbelige at

¹ Billetsalgssællesskabet Reinhardt-Barnowsky-Rotter-Scenerne.

vægre sig imod at arbejde under Piscators instruktør, som man kan læse det i nogle af bladene. Jeg er blot bundet juridisk til Piscator gennem en kontrakt, behøver ikke at bekymre mig for kunstneren. Piscator trænger ikke til moralsk oprustning – kun af det nye teaters største personligheder!”

Karlheinz Martin protesterede imod en „voldtægt mod kunsten“.

Erwin Piscator blev hilst med et tordnende bifald: „Derpå endnu større bifald, bravoråb.“

„Mit tilfælde,“ erklærede Piscator, „er Folkescenen – Folkescenens bestyrelse burde selv beslutte sig. Jeg ønsker ingen flugt tilbage til fortiden – vi har brug for erkendelse osse på scenen!”

Dernæst talte Kurt Tucholsky, hvis tale var af den alvorligste og vittigste, mest virkningsfulde og mest direkte. „Når berlineren vil vide, hvornår, i hvilket år han går hen og ser russiske film! Vi kan ikke forene tendensløs kunst! Man må have mod til uretfærdighedens navn!“ Tucholsky slutter med kravet om „vår tids vares tid!“

Langt ud over de teaterinteresseredes kreds, langt ud over den generelle offentlighed, blev iscenesættelsen en politisk problem. Der navnlig blev ført med megen forbitrelse fra højre, til teaterlederen Jessner. På en yderst behændig måde benyttede han den æstetiske småborgerideologi til at tilsløre deres anti-statistiske magtposition.

Det bebudede „efterspil“:

I den præjssiske landdag er der fremsat en tysknatlig resolution, der omhandler teaterlederen Jessners ved demonstrationsmødet den 22. marts 1927 i Halle. Ifølge den har Jessner afgivet „en solidaritetserklæring til sin kollega Piscator“ og udtalt, at han ikke kan træde til en sammenslutning af Folkescenen og de statslige teatre. Og han har osse på det bestemteste sagt, at hvis en sammenslutning kom på tale, ville Piscators eksistens hovedet ikke være nogen hindring ud fra statslige betragtninger.

¹ Jeg havde skrevet kontrakt med Statsteatret for 3 iscenesættelser for denne sæson, E. P.

ktion, så-
eg er ikke
trakt.¹ Jeg
Piscator.
han er en

gt af kun-

ld. „Kam-

cenens til-
tyres – vi
ug for be-

tenens al-
t politiske.
n lever, så
restille os
ærdighed i
avet: „For

r det kunst-
litisk kamp,
som sigtede
benyttede de
greb på en

ional fore-
erklæring
errenhaus.
erklæring for
der noget
lige teatre.
s en sådan
stens over-
steatrenes
er udelukkende

leders synspunkt. Nu spørges der ... om statsministeriet
billiger en eventuel forlængelse af den kontrakt, som teater-
lederen Jessner har sluttet med Piscator, og om man på-
tænker en sammenslutning af Statsteatret og Folkescenen.

„Hvad har kultusministeren tænkt sig at gøre?“ spørger *Tägliche Rundschau* og giver følgende oversigt over avisernes meninger:

I hovedsagen går forespørgslen ud på, om herr Becker bil-
liger Jessners velvilje over for Piscator, og om Statsteatret
undertiden skal være Piscator-Scene. Indtil videre kan herr
Becker studere de aviser, som beskæftiger sig med denne
forespørgsel. I **Berliner Tageblatt** (nr. 166) kan han se, at
man i demokratiske kredse venter, at han vil ekspedere
denne forespørgsel hurtigt:

Ved den tysknationale forespørgsel, som næppe er af
nogen betydning, er Folkescenen kommet i et selskab, som
det vel ikke finder det behageligt at være i.

Kultusministeren kan se af **Deutsche Zeitung** (nr. 2), at
de brede folkelige kredse kun har medlidenhed tilovers for
de tysknationale drømmeres forespørgsel:

Hvad kommer der ud af forespørgslen? Teaterlederen
Jessner og hans første politiske skuespiller Fritz Kortner
har så mange bagmænd i regeringen, at de ikke bliver for-
styrret af sådanne „forespørgsler“. Tværtimod føler de sig
bekræftet. Man fører ikke kulturkamp med „forespørgsler“,
kun med åndelige våben.

Derimod kan kultusministeren ved at blade **Kreuz-Zeitung**
(nr. 163) igennem se, at de tysknationale venter „et tilfreds-
stillende“ svar af ham:

„Landdagen er stærkt interesseret i kultusministeriets
holdning til dets teaterleders aspirationer, og den er inter-
esseret i at høre, om kultusministeriet billiger planer, som
for statens penge vil skaffe statsfjendtlig propaganda ind-
pas på scenen. Den prøjsiske kultusminister er nu nødt til
at tage klar stilling til Jessners tydeligt fremtrædende ten-
denser, som er direkte politiske. Vi venter et svar, der osse
vil være tilfredsstillende for fremtiden.“

Til sidst vil kultusministerens øje falde på en artikel i
Frankfurter Zeitung (nr. 264), fordi den har overskriften
„Teaterslaget“. Der kan man bl. a. læse:

„Har instruktøren ret til at omforme et drama imod digterens vilje, og ville en sådan omformning kunstnerisk og fantasifuld? Har ånden ikke altid ret end reglen?

Hvad har kultusministeren tænkt sig at gøre for at slutte dette teaterslag ærefuldt?”

Højre begynder et modangreb

Republikken tåler denne radikale politiske bevægelse åbent bekender sig til realiseringen af proletariatskologi med alle til rådighed stående midler. Hovedvedtægten for teateret. Den ny tids teater, proletarens teater, den økonomiske og kulturelle demonstrations teater. Teatret efter forbillede, sådan som man så det i filmene „Panse og ren Potemkin“ og „Mutter“. Og hvad med os? Hvorfor? Hvem stiller sig op imod det venstreorienterede Tyskland, mod den radikale Folkescene, mod det statsteater? Hvem demonstrerer imod kulturrevolutionen?
Alfred

Denne appel førte den kommende sommer til grundlæggelsen af „Grossdeutsche Theatergemeinschaft“, der var tænkt som et modstykke til os. Bortset fra én opførelse har man i øjeblikket ikke hørt mere til dette interessante eksperiment.

Flyveblad fra „De stortyske“

Deres Højvelbårenhed!

Som tysk menneske kan De vanskeligt tilslutte sig såkaldte berlinske kulturscener. Folkescenen driver politisk propaganda mellem saglige iscenesættelser. Statsteatret skal man nærme sig med forsigtighed. Berygtede iscenesættelser af „Røverne“ og „Hamlet“ kan aldrig være i sikkerhed for overraskelser her. I Berlin blev det intetanende familiepublikum alligevel budt velkommen til byens prostitution i alle dens modbydelige, naturstridige fremtoninger i Rehfishs „Razzia“ på Schiller-Teatret, hører ind under Statsteatrets virksomhed . . .

I en sæson på otte måneder, der begynder i det tyske Wallner-Teater den 1. oktober 1927, får medlemmerne hver måned et betydningsfuldt værk at se. Alvor-

åndeligt
ng være
n højere
or at af-

lse, som
ets ideo-
åbnet er
politiske
russisk
rkrydse-
r står vi?
teater i
politiske
utionen?
Mühr.

n af „Die
et politisk
tligheden

Dem de
r entydig
er. Osse
efter de
et“. Man
t. Og så
på stor-
alistiske
tret, der

et berlin-
emmerne
ren skal

parres med sund munterhed. Man påtænker følgende re-
pertoire:

„Andre Hofer“, et tyrolerdrama af Franz Kranewitter;
„Zeit auf Flaschen“, en tidskomedie af Friedrich Freska;
„Die Laterne“, et drama om den franske revolution af F.
Walther Ilges; „Die Reise gegen Gott“, et drama om tysk
længsel efter hjemstavnen af Rolf Lauckner; „Mammon“,
en bondekomedie af Helmuth Unger; endvidere „Thomas
Paine“ af Hanns Johst, „Katte“ af Burte, „Mutter Land-
strasse“ af Schmidtbonn.

Vi håber, at vi kan hilse Deres højvelbårenhed velkom-
men som medlem af Det Stortyske Teaterfællesskab.

Undertegnet af nogle af fællesskabets konsulenter:

Generalløjtnant v. Altrock (Militært ugeblad) ... Ritme-
ster Bleeker-Kohlsaas (byrådsmedlem og formand for det
tysknationale folkepartis kredsforening for de nordlige for-
stadskommuner) ... Heinrich Förstemann (stormester for
Pankgreverne) ... Oberstløjtnant Guthmann (Stålhjelm,
Frontsoldaternes Forbund, Landsforbundet, Berlin) ... lands-
retsdommer Jenne (Det tyske Richard Wagner-selskab) ...
lærer Kümmelberg (Sammenslutningen af børnerige fami-
lier).

Ausdruck aus der ^{Morgen-} ~~Abend-~~ Ausgabe Nr. 24. MAI 1927
Reichs

Kommunisten-Theater am Hollendorfs- platz?

Zu den Plänen Erwin Piscators, eine eigene Bühne
zu errichten, erfahren wir — teilweise in Nichtigkeit ande-
rer Meldungen —, daß die Grundlage für das Unternehmen durch
den Aufbau einer eigenen Besucherorgani-
sation geschaffen werden soll. Piscator hofft, hierfür die
organisatorische Unterstützung durch eine Anzahl linksgerich-
teter Organisationen zu erhalten, während von einer
indefiniten gemeldeten Finanzierung durch die kommunistische
Partei nicht die Rede sein kann. Von den Schauspielern der
Volksbühne sind mit Grunach, Etzel, Kallert und
fröhlich bereits Verträge für das neue Unternehmen ab-

Foran afgørelsen

Nyt valg af bestyrelse eller secession – det er det som dette røre må føre med sig. Det ville være en delse imod idéen at lade øjeblikkets impuls ligge uhen. Når træghed dominerer midten, når den ene fløj er en stædig tilhænger af Sceneforbundet og den anden fløj en stædig tilhænger af det uudtalte: så må der komme et brud, et nyt, forynget teater – over for Folkescenen. Det ville være døden atter at give sig til at lave kompromiser, atter at slutte overenskomster, atter at lave samfundsdinger, atter at arbejde for denne „retning“. Piscator's forelæse af „Gewitter über Gottland“ har skabt splittelse. Denne splittelse bør ikke tales ihjel.

Herbert Ih